

ZINĀTNES DZĪVE

STARPTAUTISKĀ KONFERENCE “EIROPAS TRADICIONĀLO KULTŪRU SAKNES UN CEĻI 21. GADSIMTĀ”

Kā Starptautiskās tautas mākslas organizācijas (IOV) Austrumeiropas sekcijas Zinātnes un pētniecības komisijas locekle es tiku uzaicināta uz 13. IOV Eiropas starptautisko zinātnisko tautas mākslas konferenci “Eiropas tradicionālo kultūru saknes un ceļi 21. gadsimtā” (*Roots and Routes of Traditional European Cultures in XXI Century*), ko 2013. gada 27. jūnijā – 5. jūlijā Sevastopolē rīkoja IOV sadarbībā ar Ukrainas Zinātņu akadēmijas M. Riļska Tautas mākslas, folkloras un etnogrāfijas institūtu. Konferencē piedalījās 46 dalībnieki no 13 valstīm (ASV, Azerbaidžāna, Baltkrievija, Ēģipte, Filipīnas, Kipra, Japāna, Krievija, Latvija, Polija, Spānija, Turcija, Ukraina), kopā tika nolasīti 42 referāti. Ir izdotas arī referātu tēzes, ar kurām tuvāk var iepazīties LU Latvijas vēstures institūta Etnoloģijas nodaļā.

Zinātnisko konferenci atklāja M. Riļska Tautas mākslas, folkloras un etnogrāfijas institūta direktore prof. Hanna Skripnika (*Skrypnyk*). Apveikuma runas teica arī prof. Larisa Vakhina (Ukrainas ZA), IOV prezidente Karmena Padilla (Filipīnas), prof. Mila Santova (Bulgārijas ZA), IOV ģenerāldirektors Georgs Frandsens (ASV) un prof. Veslavs Krajka (Polijas ZA).

Konferences plenārsēdē tika nolasīti pieci referāti:

1) Prof. Anna Bžozovska-Krajka (Ļubļina, Polija) referātā “Klejojošās kultūras mūsdienu Eiropas diasporu sabiedrībā” (*The markers of diasporic indentity in wandering European cultures*) runāja par diasporu ģeogrāfisko apmešanos, mājvietu, dzīves telpu – teritoriju, identitāti un etnocentrismu.

2) Prof. Vladimirs Kurguzovs (Ulanude, Krievija) referātā “Eiropas kultūras “krituma” problēma globalizācijas apstākļos” (*The problem of “decline” of European culture under the conditions of globalization*) norādīja, ka par šo problēmu pastāv dažādi viedokļi: eurocentristi uzskata, ka līdz ar kapitālisma izveidi Eiropā raksturīgs zinātniskais, tehnoloģiskais un kultūras progress. Bet pārējā pasaule uzskata, ka Eiropai nav senas kultūras saknes, tāpēc tās kultūra globalizācijas ietekmē ir mazāk noturīga.

3) Prof. Vsevolods Naulko (Kijeva, Ukraina) referātā “Ukrainas etnisko kopienu kultūras un ikdienas procesu izpētes problēmas” (*Problems*

of research of cultural and everyday processes among ethnical communities of people of Ukraine) pieskārās dienvidu un austrumu Ukrainas etnisko grupu atšķirīgajam kultūras un ikdienas dzīves veidam, kas ir izveidojies vēsturiski un nes līdzī kā pozitīvus, tā negatīvus momentus.

4) Krimas vēstures muzeja “Larishes” Etnogrāfijas nodaļas vadītāja *Ab-laieva Ulviie* (Baghčasaraja, Krima) referātā “Krimas tatāru tradicionālais apģērbs” (*The Traditional Crimean Tatars clothes*) deva ieskatu par sava muzeja kolekcijas izveidi un saturu.

5) Prof. Larisa Vakhina (Kijeva, Ukraina) referātā “Dienvidukrainas pierobeža” (*Borderland of the Southern Ukraine*) uzsvēra, ka ar šo reģionu saistītos jautājumus Ukrainā pēta kā vēsturnieki, tā literatūrzinātnieki, sociologi, folkloristi un antropologi. Te runa ir par Dienvidukrainu ar Odesu, Hersonu un Krimu, kur dzīvo dažādas tautas un sajaukušās dažādas kultūras. Referente sīkāk analizēja Ukrainas–Bulgārijas projektu, kur kopīgi tiek pētīti etniskie procesi Melnās jūras piekrastē un Krimā, kā arī informēja par 2013. gadā kopā ar N. Mikluho-Maklaja Etnoloģijas un antropoloģijas institūtu (Maskava) aizsākto projektu.

Pārējais konferences darbs tika organizēts pa sekcijām:

1) Tradicionālās kultūras izpēte un saglabāšana (*Preservation and Study of Traditional Culture*),

2) Mainīgās un/vai nemainīgās kultūras (“*Wandering Cultures*” – *Permanence and/or*),

3) Mūsdienu etnokultūras procesu robežjosla Eiropas valstīs (*Contemporary Borderland Ethno-cultural Processes in European Countries*).

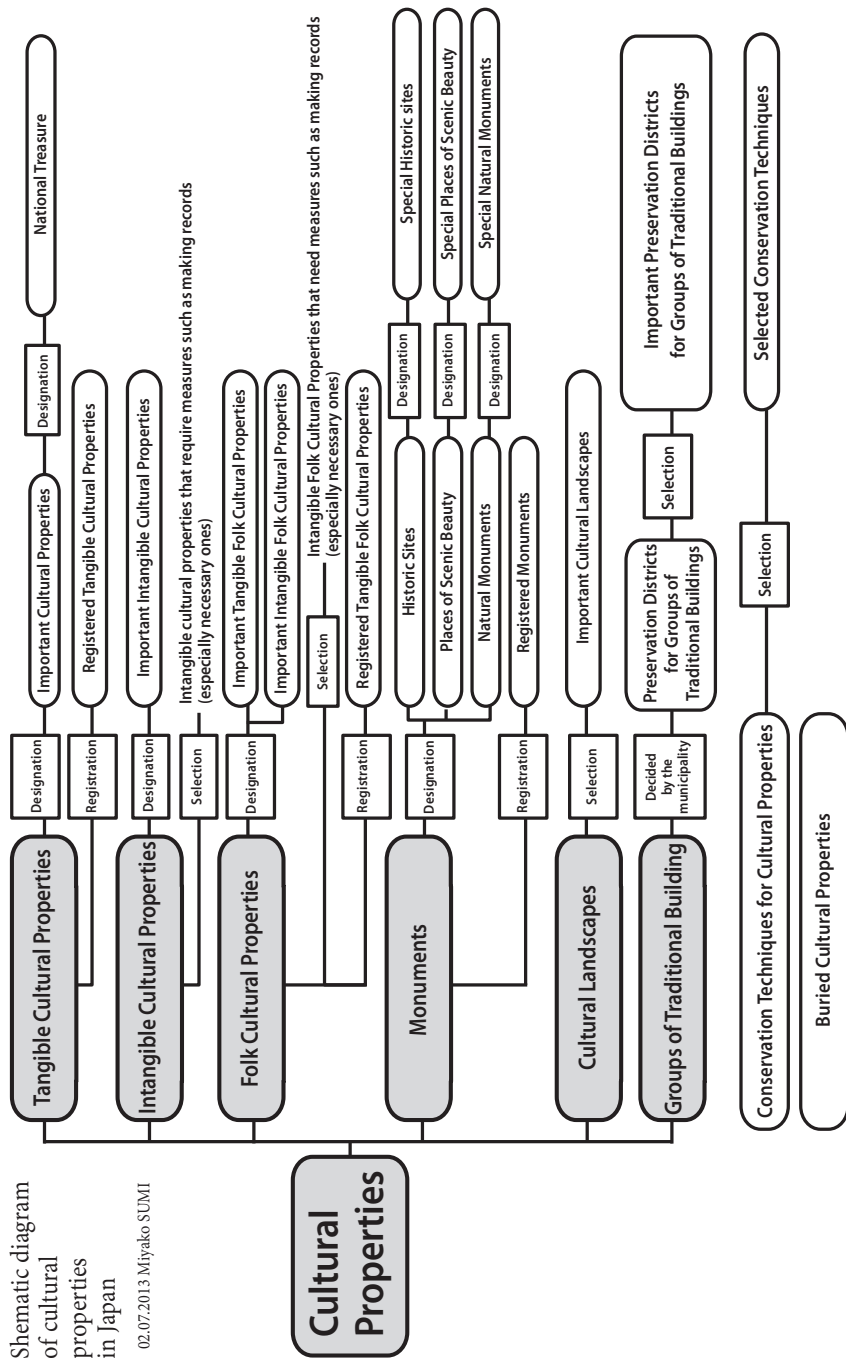
Man bija uzticēts vadīt 3. sekciju, kurā bija iekļauts arī mans ziņojums “Cilvēciskā faktora loma dažādā pieejā tradicionālās kultūras izpētē un saglabāšanā Latvijā” (*The human factor in a different approach to the preservation and study of traditional folk culture in Latvia*). Tā kā mūsdienās Latvijā arvien aktuālāks kļūst jautājums par ilgtspējīgas sabiedrības izveidi, par atbilstošu vērtību orientāciju, par metodēm to sasniegšanā, lai saglabātu savu identitāti lielajā globalizācijas straumē, referātā es runāju par to, cik atšķirīgas Latvijā ir pieejas un iespējas nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanā. Prezentācijā es rādīju piemērus no Rucavas (Dienvidrietumkurzeme) un Vecpiebalgas (Vidzeme).

Kaut arī konferences dalībnieku pamatsastāvu veidoja Ukrainas, Baltkrievijas un Polijas kolēģi, kuri pārsvarā iepazīstināja ar savu pētījumu rezultātiem, ļoti interesanti bija vairāki tālo viesu ziņojumi.

Kreatīvu pieeju tautas mākslas saglabāšanai F.E.A.F. organizācijas ietvaros veido spāņu kolēģi *Pedro M. Asuar Ortiz* un *Oscar Navas Aranda*, bet Hokaido (Japāna) Universitātes PhD *Miyako Sumi* prezentēja Japānas

Schematic diagram
of cultural
properties
in Japan

02.07.2013 Miyako SUMI

Japānas kultūras vērtību diagramma

kultūras vērtību diagrammu (sk. att.), kas ir ļoti saistoša arī mūsu valsts kultūras darba veicējiem.

Konferences laikā tika sasaukta arī IOV Centrālās un Austrumeiropas Starptautiskās zinātnes un pētniecības komisijas sēde, kuru vadīja Anna Bžozovska-Krajka. Sēdē tika runāts par paveikto un iezīmētas turpmākās darbības perspektīvas. Tā kā vairums šīs komisijas locekļu ir dažādu valstu universitāšu un zinātniski pētniecisko institūtu akadēmiskais personāls, tad IOV Centrālās un Austrumeiropas Starptautiskās zinātnes un pētniecības komisijas zinātniskā darbība (konferences) nākotnē tiks realizēta, sadarbojoties ar konkrētās zemes zinātniekiem.

Aija Jansone

LATVIJAS CENTRĀLAJAI PADOMEI VELTĪTA PUBLISKĀ DISKUSIJA LATVIJAS UNIVERSITĀTĒ

2013. gada 17. oktobrī Latvijas Universitātes Vēstures muzeja telpās Rīgā, Raiņa bulvārī 19, notika nacionālās pretošanās kustības organizācijas “Latvijas Centrālā padome” (LCP) dibināšanas gadadienai veltīts pasākums, kas vienlaikus bija arī akadēmiskās vienības “Austrums” 11. gadskārtējā publiskā diskusija. Šā gada 13. augustā apritēja 70 gadi kopš LCP dibināšanas, kuras daudzi ievērojami dalībnieki un atbalstītāji bija arī “Austruma” biedri. Tādēļ šī akadēmiskā mūža organizācija šoreiz savai ikgadējai sabiedriskajai diskusijai izvēlējās tēmu “Vai pretestības kustība okupācijas varām bija pareizais ceļš?”, veltot to LCP darbībai.

Diskusiju vadīja “Austruma” vecbiedrs Dr. hist. Ainārs Lerhis.

Tēmas ietvaros tika nolasīti divi referāti no trim ieplānotajiem, jo pasākumā nevarēja ierasties Jānis Peters.

Dr. hist. Kārlis Kangeris referēja par LCP un Latvijas valsts nepārtrauktību. Viņš raksturoja LCP nozīmīgākos dokumentus 1943.–1944. gadā. K. Kangeris arī pieskārs jautājumam, cik plašas Latvijas aprindas sasniedza LCP darbība, jo organizācijai nebija regulāras nelegālās preses, uzsaukumu, plašu kampaņu. Referents pasvītvoja, ka LCP trūka personāla, kas izpildītu organizācijas vadības lēmumus, kaut arī LCP vadītāji deva Rietumos palikušajiem Latvijas sūtņiem instrukcijas, it kā viņi būtu valdība.

Akadēmiskās vienības “Austrums” vecbiedrs arhitekts Andris Roze dalījās savās pārdomās par LCP vietu šodienas apziņā, kā arī par to, kā LCP nākotnē varētu iekļaut Rīgas un Latvijas tēlā.